

Det Kongelige Barne- Likestillings-
og inkluderingsdepartementet
postmottak@bld.dep.no

03.12.2014

Hørings svar - forslag om å utvide adgangen til å pålegge hjelpetiltak med hjemmel i lov om barneverntjenester

Kirkens Bymisjon stiller seg positive til å utvide adgangen til å pålegge hjelpetiltak med hjemmel i lov om barneverntjenester. Dette kan være et viktig bidrag til at flere barn får rett hjelp til rett tid.

Bymisjonen mener at det er behov for å innlemme familie- og miljøterapeutisk arbeid i hjemmet under kompenserende tiltak. Videre anser vi det er viktig under omsorgsendrende tiltak å kunne pålegge opphold på senter for foreldre og barn. Kirkens bymisjon støtter kontrolltiltak som meldeplikt og urinprøver. Kommunens plikt til å tilby hjelpetiltak må innebærer at kommunen har en budsjettmessig dekning for hjelpetiltakene de tilbyr.

Kompenserende tiltak

For noen barn er det tilstrekkelig med kompenserende tiltak som nevnt i forslaget. Besøkshjem, støttekontakter, avlastning, leksehjelp og fritidsaktiviteter er gode aktiviteter, men vi mener at listen over «uttømmende tiltak» (s.9) også bør inneholde familie- og miljøterapeutisk arbeid i hjemmet. Faren ved å sette inn for «lette» tiltak er at omsorgsvikt kan tilsløres mer enn avdekkes.

Kirkens Bymisjon Oslo har gjennom virksomheten TiltaksUtvikling jobbet med ca 120 familier, hvor vi har bistått med «tunge» hjelpetiltak i hjemmet. Med begrepet kompenserende tiltak er det nødvendig å påpeke behov for et omfattende relasjonelt arbeid. Tiltak som skal inn i hjemmene til familier må bygge på profesjonelt og systematisk arbeid. Systemiske familie- og miljøterapeutiske tiltak arbeider helhetlig rundt familien og ansatte kan være i relasjon over tid. Dette vil kunne bidra til varig endring i omsorgsbehovet til barn og unge. Når det er omfattende behov i familiene krever dette at personalet er helse og sosialfaglig utdannet. Vår erfaring er at familie- og miljøterapeutisk arbeid av høy kvalitet med spesielt kompetente medarbeidere er det tiltaket som fungerer best, og at evnen til å skape allianser og inngå i relasjon med barn og foreldre er det som har best effekt. Begrepet relasjon bør drøftes under punkt. 6.1.1 kompenserende tiltak. Det er også vesentlig at tiltakene blir satt inn over lang nok tid og er sterke nok.

Omsorgsendrende tiltak

Dersom ønsket er at utvidet adgang til å pålegge hjelpetiltak skal føre til endret omsorgspraksis hos foreldre, er det utfordringer knyttet til dette. Vår erfaring er at gjennomgripende endringer ikke kan pålegges, men bør foregå i dialog og allianse med barn og foreldre. Noen familier vil kunne profittere foreldreveiledningsprogram som ICDP, DUÅ, PMTO, MST og COS. Dette er strukturerte og evidensbaserte metoder som vi støtter bruken av til familier dette passer for. .

Bymisjonens virksomhet Familiehuset Nanna-Marie er godkjent som senter for foreldre og barn og tar imot familier til veiledning og utredning. Det kom en endring i lov om barneverntjenester i 2010 med på følgende forskrift for godkjenning av sentre for foreldre og barn. Det er vår erfaring at de familiene som i dag får tilbud om opphold på disse sentrene har omfattende problemer. Disse barna lever i en situasjon der det knytter seg stor bekymring til barnas nåværende og framtidige omsorgssituasjon, slik som beskrevet i forarbeidene til lovendringen i Ot.prp 69/2008. Noen familier får opphold fordi barneverntjenesten ikke kjenner dem, men har mottatt alvorlige bekymringsmeldinger. Barna trenger beskyttelse og trygge rammer mens undersøkelsen eller utredning av foreldrenes omsorgskompetanse og barnas behov foregår. Andre familier kommer fordi de har fått mange hjelpetiltak uten at det har hatt ønsket effekt og mer omfattende døgnkontinuerlig hjelp ikke har vært forsøkt.

«Raundalenutvalget trekker fram at det i dag ikke er mulig å pålegge omsorgsendrende tiltak ut fra en tanke om at frivillighet er en forutsetning for at tiltaket skal ha effekt. Utvalget trekker fram at manglende kunnskap om tiltakene og frykt for å ta imot hjelp i mange tilfeller kan være foreldrenes begrunnelse for å avvise tiltakene» (s.9). Kirkens Bymisjon deler Raundalenutvalgets syn i dette. Mange foreldre opplever et tilbud om opphold på sentre for foreldre og barn som «frivillig tvang». På et senter for foreldre og barn utredes og kartlegges barnas behov, foreldrenes fungering og samspillet i familien på relativt kort tid. Flere familier «snur» i løpet av denne prosessen og tar imot hjelp. Dette handler i stor grad om informasjon om hva som skal skje og åpenhet underveis om prosessen i arbeidet. For flere familier har vi sett at det er mulig å få til omfattende endringer i omsorgspraksis selv når utgangspunktet er «frivillig tvang». For andre kan et opphold konkludere med anbefaling om omsorgsovertagelse. På bakgrunn av dette er det med undring vi leser i forslaget: «Hjelpetiltak som innebærer at foreldre og barn oppholder seg utenfor hjemmet sammen ansees som for inngripende til at de bør kunne pålegges. Dette vil typisk være opphold i sentre for foreldre og barn. Pålegg om råd og veiledning som har som formål å motivere for slikt opphold, bør likevel kunne skje.»

Sentre for foreldre og barn er det eneste tiltaket barneverntjenesten har hvor samspill mellom barn og foreldre, foreldrenes omsorgskompetanse og barnas behov og fungering utredes døgnkontinuerlig. Hvis intensjonen er at mindre inngripende tiltak skal kunne pålegges, og mer inngripende tiltak som omsorgsovertagelse ved tvang fortsatt skal opprettholdes, vil det være et «hull» i tiltakskjeden for de mest sårbare barna og foreldrene. Det tiltaket som i praksis allerede pålegges mange familier, plass i senter for foreldre og barn, bør også være en del av omsorgsendrende tiltak i denne sammenheng. Det vil først og fremst gi barna en sterkere rett til hjelp selv om foreldrene nekter. Foreldre som ikke vil ha dette tiltaket bør kunne pålegges det av hensyn til barna. Særlig spe- og småbarn som ikke kan uttale seg selv vil ha behov for at denne type tiltak blir lovpålagt.

Kontrolltiltak

Kirkens Bymisjon støtter forslagene til kontrolltiltak som meldeplikt og urinprøver.

Hvem skal kunne pålegge hjelpetiltak?

Bymisjonen ser at det er klare faglige og rasjonelle sider ved at barneverntjenesten skal kunne pålegge hjelpetiltak. Vi ser imidlertid også at dette kan være utfordrende av rettssikkerhetsmessige hensyn, spesielt i saker der det pålagte hjelpetiltaket må ansees som et alvorlig inngrep i en familie. En framtidig modell må derfor ivareta disse sidene i slike saker.

Økonomiske og administrative konsekvenser

«Kommunens plikt til å tilby hjelpetiltak innebærer at kommunen må ha budsjettmessig dekning for hjelpetiltakene de tilbyr» støttes av Kirkens Bymisjon. Videre sier Departementet at det legges til grunn at forslaget kan gi innsparinger på grunn av økt og mer virksomt forebyggende arbeid (s12). Her er det viktig å understreke betydningen av den samfunnsøkonomiske gevinsten på sikt av å gi differensierte og tilpassede hjelpetiltak tidlig.

Med hilsen

Johannes Heggland
Konstituert. Generalsekretær
Stiftelsen Kirkens Bymisjon Oslo

